

Մկան ականջ կա,
Քյի չկա:

Մանուկները, որ համոզված էին, թե ուղարկ
հանգանում է այդ բառերը և խիստ զայրանում է.
տպարդյուն սպասում էին ուղտի զայրույթին: Աս-
կայն ուղարկ անցնում էր զանազադ ու անապրերի:

*

Արճակի հրեխաները շատ էին սիրում զայ-
րացնել նաեւ քաղաքացիների հրեխաներին, ու-
րոնք, տյուրեւ թե այնպէս, ժամտնակովոր ընկը-
նում էին գյուղը Եթէ հետները կոված էին լինում,
ապա ընկերովի կրգում էին՝

—Քյաղքըցի,
Քայ կըաըցի,
էշ խնծուցի,
Կեան ընցուցի,
էշ դռաց՝
Քյաղքըցին ասաց՝
—Փառք քյի, ասպած:
էշ տըտոնց՝
Քյաղքըցին
Վախեցաւ,
Պեռ-բարխանին
Թողեց-փախաւ:

Քաղաքացի մանուկները ևս իրենց ասելիքն
ունենին: Բավական էր, որ նրանք հանդիպէին քա-
ղաքի փողոցում որեւէ գյուղացու, ապա անմիջա-

պիս ձախ ձեռքի բթամատով ու ցուցամատով ի-
րենց քիթն էին բռնում, աշ ձեռքով իրենց ծնոսը
ու կանչում՝

Շինական,
Շակալ պերսն,
Շնթըռն վեր սկսն:

*

Տարեկին ուղղված կատակերով՝
Անծրի կկալ լուր-լուր,
Թոփով շիւա, մէյ պյուլուլտ,
Տերտեր, ժամխար, նաշն էլ սիւա,
Մամիկ տարան, աշխար կուլու:

*

Երդ-կատակ՝ տոնտիկինների հասցեն՝
Տանտըկին,
Տավրի տըկին,
Տավրի շլուա
Չոքյի բըկին:

*

Փոքրիկ տղաներին ուղղված կտտակ-պատ-
վեր՝

Տղա, աղա,
Ոսկի շղա,
Առ քյու ճտներ՝
Կնա խաղա
Չուր իրիկուն,
Նուր արե տուն:

Ա Ռ Ա Ծ — Ա Ս Ա Ց Վ Ա Ծ Ք Ն Ե Ր

Ահմադ շտվեց, Մայմադ չվերուց:

*

Աղքատ աղքերտին խառցուց՝ «Մեչքիտ պեռ
վի՛րն ի», ասաց՝ «Նյա իմն ի, նյա քյոն»:

*

Աղքատ ասաց՝ «Իմ ծավար մուկ կիրիւ ի»
ավտացող չէլավ. վանդլին ասաց՝ «Իմ սարվածք
մուկ տարեւ ի» չավաացող չէլավ:

*

Աղքատի վրեն թաթա խալավ տիսնող չի ասե
«Ննախավոր ընի», կխառցուցի՝ «որանդից ի»:

*

Ամանաթ՝ չեն անե կրյամաթ:

*

Անավյադ հիսան, անկարտքյ հեսան՝ աշխըր-
քին ֆայդա չեն իտա:

*

Անխաշ տերտրոշ խաշխամբուր ուստ:

*

Անծըրվու տայ ինդյած ճամխորթին՝ պաղ թտն
չեն իտա:

*

Անոթի մարթու խտմար՝ ծավրով վոռն ավե-
լի խամով կըլնի, քանձ կուշա մարթու խամար՝
թաթարի խավիծ:

*

Աշխարքն ուղի բառին ընի, սարի կյլոխ սա-
րին կըլնի:

Աշնան արե իմ որթուն, կյարնան արե իմ
խորթուն:

Աշիշ խառցուցին՝ «Ի՞նչի հյա կթարթես», ա-
սաց՝ «Տիսածիցս կվախենամ»:

Առծիվ ինչկանդար էլ պանցր թունի, էլ՝մ էլ
ուր պյուն Լրկրի էրեսին ի:

Առքյավութնի մեշն էլ կրակ կա, սոթխոցի
մեշն էլ:

Ասիցին՝ «Եթիմու ծառ ծաղկավա», ասպած ա-
սաց՝ «Բնչի ես մեռու՞կ եմ»:

Ասպած որ ուլի վանդընին ուրախցուցի՝
պառցուկ էշ կմոլորցուցի, կպիրի կայնըցուցի վեր
ինուր տուն. որ ուլի աղքատին ուրախցուցի՝ ինուր
էշ կկուրիցուցի, սոն-սոնեն կտանի տեղ շանց
կուտա:

Ասպած որթին առեց ուր, մըռմուռ սովեց Տի-
րամոր:

Բարդի ծառ քյամուց կըհերելի, համա քյոք-
յախան չի ըլնե:

Բենտումուսի իրիսին թըքյիցին՝ ասաց անձրե
իկավ:

Բոշից՝ փաշա չի ըլնե:

Բոշ քյուլֆըթի տիրոշ պուտկի մեշ՝ վոռշ չի
ավլինա:

Եղ տատի՝ էշն ուտի: Եղան աիրոշն էլ ի՞նչ
պիտի:

Ես աղա, տյու աղա, մեր աղուն վո՞վ աղա:

Երկնուց թափված ինչ էլ որ ըլնի, երկիր կվի-
րուցի:

Ջանդրնի պենից, որ սխառախոա կյա, յան
խաշ ի կիրե, յան քյալագյոշ:

էշ՝ Երուսաղեմ էրթալով, մուղսի չի ալառնա:

էրկեն թևիկ,
կարճ ասըղիկ,
Հե՞ր աղքատիկ:

Թյոքից՝ խարիսա չի տրվե:

Ժամաան զանգեր զարկիցին՝ տիրացույի քյուն
նոր էկավ:

Ինչ կյուղուն՝ հընթին, ինչ պուղուն՝ մաքին:

Իշուն ասին՝ աշկըա լսս, քյե քուռայ՝մ էլավ,
ասաց՝ էլավ-չէլավ, պեռն իմ քյամկեն պակաս
չէլավ:

Լեղվին ուսկուռ չկա, որ աղըռկի:

Խաբար ճոշին, ճուր պստըկին:

Խաշին նոսր էր, օրդուն իճտվ վրեն. քյալվորն
ի՞նչ անի:

Խաշն իմն ի, զորութեն ես կյիանմ:

Խացըն՝ խորես, ճիժըն՝ փորես:

Մսկ ուլնիկ կյեսին չի մնա:

Կալի եղան մուրթ՝ լարնով շեն կապե:

Կասվուն խառցուցին՝ «Քյու մերն ի քյե շատ
կուղի, թե՞ քյու խեր», ասաց՝ «Նյա օ, նյա օ»:

Կաաուն կիրե կիղըրմ միս. էսը քյար, էսը
կըշեռք՝ կատուն տընենք կըշըռենք:

Կատուն տուն չի, մկենբ հանդյուն-հտնդյուն
կվաղվղեն:

Կընդյան ծամ հերկեն կըլնի՝ խելք կառճ.
մարթու միտք հերկեն կըլնի, ծեռ կառճ:

Կյելու կյլխուն ավետրան կարթացին, ա-
սաց՝ «Շոա արեք, ոչխար սարից կնաց»:

Կյանքի կառուցում՝ կաթիլ սերից զսւրկ չի մնա:

Կյանքի թո իմ տան մեջն ըննի, ոտքերուս թս աշուս մնա:

Կյուղ ուր տեսն ըննի, եղն կրտսնն կըխանի:

Կյուղ՝ սիրտ սյուղ:

Կիսուր խարսից ինառ արաց, կաթ թողեց կառուրվեց:

Կրակ չէլտծ սեղից՝ մութ սյուս չիկյա:

Կուղի՝ ալամ—աշխար մեյ պոնով պոնես, մեկ օր իլեկ ես, մեկ ժր էլ պիտի մեռնես:

Կուղի տառ տարի էջն անպայաց մնա, էլ՝մ էլ պոչ չի հերկրենա:

Հիսանի աչկ մեյ խողն ի, ուր կըկշաացուցի:

Հմեն՝ «խուշեն» խաշոխենք չի կանա անե:

Հմեն կնիկ ուր ան կծի պաղ ճուրն ի, համա խունարով կնիկ՝ ուր արեան զուլալ ախպուրն ի:

Հմեն պոչ՝ ուր տիրոջն ի:

Հմեն պտուղ մեյ խամ չի ընն:

Մալ՝ ախրանման չըննի, հյասնա դոդաացուրիկ կըննի:

Մարթ ուր ոտքեր՝ ուր լըխեփի դոդա կըողար-ղի:

Մեյ փեթակի մեջ կրկու մեր չեն նստե:

Սըղրու ախիկ տարան—արիցին թաքավրուն խարս, ծեռ պարղեց կիսրոջն ասաց՝ «Փառսմըն բդա» (իմ պատառ հացը տուր):

Մըզրու թան տվեցին, ասաց՝ «Զորթան էլ առա»:

Մթան մեջ քելուղի ոտ՝ յան քյարին կտիպնի, յան՝ փեթին:

Միճինքին՝ մատաղ չեն մարթե:

Մոն իրիկ՝ յոթ շիրիկից առավել ի:

Մուկ ծակ չէր մտնե, շախկյամ պոչ կապիցին:

Մուկն էլ կըճրպըղտտ, խավուն ճեսն էլ. խա-ասնտիկնոչ խամար մեյ պյան չե՞ն:

Մուկն ինք մեյ պյան չի, համա ուտեղ ինի՝ կըխարամի:

Յոթն քյաղվուր մեյ մաթրաթ ճաշով կկըշտա-նան, համա մեյ թաքավուր յոթն աշխրքով չի կշտանա:

Նախըրչու շարոխ ծալ կըննի, կուռուղչու՝ կըլ-լոխ:

Նյա լուսընկի շող կըփնջվի, նյա ճալարի կյիր կըջնջվի:

Նյա սեվին սսպոն կսիվաըկցուցի, նյա խեվին խրառ կխեկացուցի:

Շան արծալ ուր կյա, կէրթա ջամու տրուան կըքյաքի:

Շիրիկ առված ուր աղեկ պյան ընենր՝ ասպած խատր՝մ էլ ուր խամար կըսանդծեր:

Շնից ծնված՝ յան քյոփակ պիտի տառնա, յան՝ դեկ:

Ուր հիսանի ծեռ կարճ ըննի, լեղուն ղիղինք կը-կառճանա:

Ուր քյարթու խաց չես կանա ուտե, աղեկը՝մ անոթցի, կառնա եղով պաղարճ:

Չում ճիժ չիլա՝ մեր ծիծ չիաա:

Պաղ ճրից՝ մարթու սկրան չի վառվե:

Պառվըցած՝ տառնըցած:

Պըռտուճնեւրաց հմենից տառն աղբըտութենն
ի, պարտքերից հմենից դռը՝ խոյկին տալն ի:

Պըստիկ կյախ՝ շան քոթոթն էլ խորոտ կըլ-
նի, իշու քուսակն էլ:

Պտուղ ուր ծառից շատ դատ չի ինն:

Պուսուկն ասաց՝ «Տակո ոսկի կա» շերեւին
ասաց՝ «Ես անտ կուկյամ»:

Իկն չէլած տեղ՝ կյւլին էլ «աղա» կկանչեն:

Սթի պոչ՝ հերկեն կըլնի, ծեը՝ շուխի տկից
կթընի տուս:

Սյութ չէլած սուս էրտըսից՝ վույ-վույ՝ ծն
տուս չի կյա:

Սոխի սեյրադն ի ուր կյլոխ կուսա:

Տախ ախչկան ասիցին՝ «Ընչի» չես կընացե
իրկան» ասաց՝ «Ուղող չէկավ, իմ խերն էլ չի-
աուլ»:

Տան, որ էրեւու տանտնէս քնն, տախտ
անավել կմնա:

Տաշտի խմոր ի՝ թխելով կըիւլսի, խո թաշտի
լվածք չի, որ սատանեն ավըցուցի:

ՕՐՀՆԱՆՔ, ԲԱՐԵՄԱՂԹԱՆՔ, ԵՐԴՈՒՄ, ԱՆԵԾՔ, ՊԱՐՍԱՎԱՆՔ

ՕՐՀՆԱՆՔ:

Առպած քի հերկեն ումբո անի:

Ատենախոս՝ հանա փյութկի սըփ կյևոք ուր
դորութնով քի հիմդաա ըլնի:

Դռը որ էրթաս՝ ճամխտ դուղ ըլնի, կըսմա-
թըտ՝ յուղ-դուղ ըլնի:

¹ Երբեք աս օրհանքները ուղղված են աղա-
մարդկանց:

Տերտըրոչ խարս՝ նշխարք ճրի ճամխեն կու-
տի:

Մուռ ծառ կէրթա-կյուկյա, կասի՝ «Ես դարդի
տեը եմ»:

Բարդի ծառ կէրթա-կյուկյա, կասի՝ «Ես սիրու
տեը եմ»:

Քյան բարդի ծառ՝ պանցր չկա, քյան սիրու տեը՝
քյադցր չկա:

Քյամին ասաց՝ «Մարաքյ, այուրտ պյաց, քյե
հադթ եմ պիրե»:

Մարաքյն ասաց՝ «Նյա քյու պիրած կուղեմ, նյա
քյու աարած»:

Քյամին ասաց՝ «Վույ, վույ, վույ, իմ սուս-
տեղ քյամին տալավ»:

Քյանիմ՝ կուղի պոչն հերկըննա, կյոտան
կաեւ ծուկ չի սառնա:

Քյառսուն փակ տիր վեր առան, կրողի առաճ
չի պոնվե:

Քյաթադն՝ առքավութից ի իկն:

Օցի կծած կըսաղանա, լեզվի կծած չի սա-
ղանա:

Օցն ի որ կանա մտնի օցի պյոնի մեչ, խո
խովվի կոպալ չի՝ կանա մտնի օցի պյոն:

Թըխթըմորըտ օխնուկ մնա:

Լոս կաթի վեր քյու խոր-մոր կյերեղմնին:

Խաղար օղորմի քյու ծնողաց:

Խեր Ապրախամու կյոք նստելուն առժանա-
նաս: